

VÁHY A MEČ

PRÁVOVĚDNÉ TESTY

verze 1

© Ivo Telec, 2005

VÁHY A MEČ

atributy ctnosti Spravedlnosti

PRÁVNÍ ARGUMENTACE

- **Logická argumentace**

např. důkaz *a contrario*

- **Rétorická argumentace**

- hodnocení, poměrování významu (právní síly)
práv, pojmů, institutů:

co platí pro méně významný pojem

(vazbu), o to více platí pro významnější

pojem (trest odnětí svobody)

POMĚŘOVÁNÍ VÝZNAMU PRÁV

- **Právně rétorická otázka:**

Kdo má lepší právo? Které právo je lepší?

- právo **vyšší právní síly**

např. právo ústavní v. právo podústavní, např. občanské

- **právo většího významu**

např. právo vlastnické (absolutní) v. právo nájemní (relativní)

- právo **starší**

např. starší v. mladší právo známkové

- právo hodné **přednostní ochrany (přirozenější)**

např. právo osobnostní v. právo majetkové

PRÁVA A SVOBODY

v. PRÁVA A SVOBODY

- **Východiskem přirozený zákon rovnováhy**
(Gleichgewichtsgesetz)

- **Lidská práva a svobody**
 - lze je pojmově, věcně i právně členit a části přiřadit jednotlivcům
 - 1. svoboda projevu
 - 2. volební právo
 - 3. právo zastávat veřejné úřady **aj.**

PRÁVA A SVOBODY v. OBECNÁ DOBRA

- **Přirozený zákon rovnováhy**
 - **Obecná dobra** (veřejná blaha, veřejné statky)
 - nelze je rozložit a části přiřadit **jednotlivcům**
 - prospěch z nich patří nedělitelně všem
 - nikdo není vyloučen mít z nich prospěch
1. zdravé životní prostředí
 2. veřejná morálka
 3. veřejné zdraví vč. národního zdraví
 4. veřejná bezpečnost vč. národní bezpečnosti
 5. veřejný pořádek aj.

PRÁVNÍ ŘEŠENÍ STŘETU

- **Střet výkonu** dvou nebo více práv a svobod navzájem nebo **střet výkonu** práva či svobody s výkonem **právní ochrany obecného dobra**
 - **upřednostnění výkonu** jednoho práva nebo svobody před druhým anebo před **výkonem** právní ochrany obecného dobra **zvážením poměrnosti (zásady poměrnosti)**

ZÁSADA POMĚRNOSTI

- Základem osvědčené **principy právního státu**
- mj. úcta k právům a svobodám jedince

- **Vzájemný poměr výkonu** práv nebo výkonu práva **a výkonu právní ochrany** obecného dobra
 1. **vědecky testovatelná zásada poměrnosti**
(proportionality) **zásahu a cíle**
(zásada zákazu nadměrného zásahu)
 2. **zásada zákazu zneužití moci a práva**

Příklad střetů:

■ **výkon svobody projevu**

v.

právo na zachování dobrého jména

■ **výkon práva podnikat**

v.

právo na soukromí

TEST POMĚRNOSTI

■ **Nástroje**

1. **cit** pro rovnováhu (*Gleichgewichtsempfindung*)
2. **zdravý a právovědný (metodický) rozum**

■ **Použití**

1. **kontrola ústavnosti** právních norem při
 - přijímání právních norem
 - rušení právních norem
2. **rozhodování sporů** o právo

ZDROJE

- Německá ústavněprávní judikatura a doktrína
- ESLP, ÚS; český ÚS (N pod č. 214/94 Sb.)
- Neratifik. *Smlouva o Ústavě pro Evropu*
čl. I-11/1, 4; čl. II-112/1 *Listiny zákl. práv EU*:

omezení výkonu práv při dodržení zásady
proporcionality, pokud jsou:

1. nezbytná
2. skutečně odpovídají:
 - cílům obecného zájmu, uznávaným EU nebo
 - potřebě ochrany práv a svobod druhého

TEST POMĚRNOSTI

Poměr spravedlivého **cíle** zásahu do práva, svobody nebo obecného dobra
a **zvoleného** spravedlivého **prostředku** zásahu
(zákaz nadměrného zásahu)

- Popis skutkového děje (zásahu)
- Podřazení skutkového děje právní kvalifikaci
- Posouzení testovaných hledisek (logický úsudek a zhodnocení) včetně vycítění újmy
- Závěr (právní názor), směřující k rozhodnutí

TESTOVANÁ HLEDISKA

1. **spravedlivost cíle zásahu (legitimita)**
2. **nezbytnost** dosažení tohoto cíle
3. **způsobilst zásahu dosáhnout** tohoto cíle
4. **šetrnost (vhodnost) prostředku** (způsobu) zásahu, **zvoleného z více možných prostředků při minimalizaci újmy (spravedlivost prostředku)**
5. **přiměřenost zásahu zamýšlenému cíli**

DŮKAZY PŘIMĚŘENOSTI ZÁSAHU K CÍLI

1. **důkaz empirický** (např. rozsah, následky aj. skutková závažnost zásahu)
2. **důkaz systémový** (zařazení dotčeného práva nebo zásahu v právní soustavě)
3. **důkaz kontextový** (další záporné dopady upřednostněním jedné hodnoty)
4. **důkaz hodnotový** (zvážení smyslu a významu střetnuvších se hodnot v obecně uznávané hierarchii hodnot)